

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Remiss Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans

Sammanfattning

- SMHI tar inte ställning till om en sammanslagning av svenska forskningsfinansiärer enligt utredningens förslag bör genomföras.
- SMHI stödjer utredningens analys att behovet av ökad samordning mellan de svenska forskningsfinansiärerna är stort.
- SMHI delar utredningens analys att större kraft bör läggas på analys och strategiutveckling inom de svenska forskningsfinansiärerna, inte minst när det gäller kopplingen till utvecklingen av EU:s forskningsprogram.
- SMHI delar utredningens uppfattning att strategiska överväganden av behov och kvalitet i högre grad bör styra fördelningen av anslag inom miljöområdet.
- SMHI delar utredningens uppfattning att infrastruktursatsningar är nödvändiga inom flera forskningsfinansiärers områden och att stöd för infrastruktur måste gå hand i hand med styrningen av projektfinansiering.

Organisation av forskningsfinansieringen

SMHI tar inte ställning till om en sammanslagning av svenska forskningsfinansiärer enligt utredningens förslag bör genomföras. Utredningens huvudförslag är en sammanslagning av Vetenskapsrådet, formas, FAS, Vinnova, Rymdstyrelsen m fl statliga forskningsfinansiärer. Vid en eventuell sammanslagning av råden, bör den övergripande uppgift tillgodoses som identifierats bland utgångspunkterna för utredningen (s. 24 - 25), angående kontakten mellan forskningsråden, med sin funktion som resursfördelare mellan olika miljöer och områden, och sektorsorganen, med sin inriktning mot framväxande problemkomplex. Kontakten ska främja samverkan mellan grundforskning och tillämpad forskning för att nå bästa utväxling. Utredningen poängterar i sitt förslag (s. 127) "att hela värdekedjan ska stå i centrum för verksamheten". SMHI stödjer detta synsätt. Det gäller att hitta en bra balans mellan nyfikenhetsbaserad grundforskning (där änden på värdekedjan är långt borta och diffus/abstrakt), riktad grundforskning och tillämpad forskning där värdet är betydligt mer klart och enkelt att identifiera.

Samverkan mellan forskningsfinansiärer

SMHI stödjer utredningens analys att behovet av ökad samordning mellan de svenska forskningsfinansiärerna är stort. Ett genomgående tema i utredningen är behovet av ökad

samordning mellan dagens forskningsfinansiärer, för kunna kraftsamla inom prioriterade områden och för att genom olika instrument stärka nyttigörandet och innovationskraften i svensk forskning. Situationen inom klimatforskningen är ett tydligt exempel. Andra exempel är forskningen om miljöproblem som övergödning och havsmiljö. Dessa problemområden är mångfacetterade och av den arten att god samverkan krävs mellan grundforskning och tillämpad forskning. För att utveckla starka svenska forskningsmiljöer behöver områdesvisa strategier tas fram för hur forskning på Universitet och Högskolor, institut, myndigheter och näringsliv kan samverka på bästa sätt och vilka finansieringsformer som behöver tillämpas.

Miljöforskning

SMHI delar utredningens uppfattning att strategiska överväganden av behov och kvalitet i högre grad bör styra fördelningen av anslag inom miljöområdet. I sin analys av Formas (s. 73-77) pekar utredningen på behovet av att stärka samverkan inom miljöforskningen med sakägande myndigheter, departement och branschföreträdare när det gäller att identifiera relevanta frågeställningar och kunskapsbehov. SMHI stödjer analysen. Tillkomsten av Formas har förskjutit fokus på forskningsfinansieringen inom miljöområdet från tillämpning och värdering av relevanskriterier mot ökade krav på inomvetenskaplig kvalitet.

Nationell forskningsfinansiering som strategisk resurs i ett EU perspektiv

SMHI delar utredningens analys att större kraft bör läggas på analys och strategiutveckling inom de svenska forskningsfinansiärerna, inte minst när det gäller kopplingen till utvecklingen av EU:s forskningsprogram. Forskningsutförare och forskningsfinansiärer i Sverige behöver samverka kring strategiutveckling för att gemensamt öka utbytet av EU:s program och för att stärka internationaliseringen. Det finns exempel på hur nationell finansiering skulle kunna användas för strategiska satsningar i ett EU-perspektiv: Inom ett område följs den årsvisa rapporteringen till EU-kommissionen från löpande projekt. Detta ger en god bild av den framväxande forskningsfronten och möjlighet att identifiera kommande fokusområden. Utifrån detta kan nationella strategiska satsningar göras för att tidigt bygga upp en gedigen forskningsnärvaro som sedan kan utnyttjas när väl området kommer i fokus för EU-utlysningar. Därmed erhålls en systematisk kunskapsinsamling för att effektivt kunna utnyttja nationell finansiering som kraftfull såddfinansiering för att stärka positionen på den europeiska forskningsarenan.

Infrastruktur för forskning

SMHI delar utredningens uppfattning att infrastruktursatsningar är nödvändiga inom flera forskningsfinansiärers områden och att stöd för infrastruktur måste gå hand i hand med styrningen av projektfinansiering. Satsningar på infrastruktur för forskning berörs kortfattat av utredningen i samband med analysen av Vetenskapsrådet och utredningen uttalar sig positivt om arbetet inom Kommittén för forskningens infrastrukturer, KFI.

Tf Generaldirektör Tord Kvick har beslutat i detta ärende som har handlagts av forskningschef Joakim Langner.

Tord Kvick
Tf Generaldirektör